

plk. MUDr. Lev Spinadel, CSc.

(1897–1970)

Lev Spinadel je zakladatel oboru anesteziologie v Československu.

Lev Spinadel se narodil dne 9. 5. 1897 v Leove, okres Cahul na řece Prut v dnešním Moldavsku. Maturoval na klasickém gymnáziu v Oděse, kde v roce 1905 vnímal jako dítě protižidovský pogrom. V Oděse započal lékařské studium a začal studovat na lékařské fakultě Novorossijské univerzity. Ještě téhož roku ale narukoval do ruské armády a zúčastnil se bojů první světové války. Mezi lety 1918 a 1920 působil jako lékař v Dobrovolnické armádě pod velením Antona Ivanoviče Děnikina a zúčastnil se tak i Ruské občanské války. V roce 1920 po třech letech ruské revoluce Lev Spinadel i s bratrem uprchl za dramatických okolností z Ruska před postupujícími Bolševiky přes Besarábii do Československa. V roce 1921 je již zapsán na lékařské fakultě Karlovy univerzity v Praze a 10. 5. 1924 byl promován. Po promoci pracoval krátce na ženském oddělení ve Státní nemocnici na Královských Vinohradech, poté jako zástupce obvodního lékaře v Dobrušce, a pak až do roku 1939 jako asistent soukromého porodnického sanatoria v Praze 2 - Londýnská ul. V tomto období získal vedle odbornosti v gynekologii a porodnictví též odbornost v pediatrii. V roce 1929 absolvoval v Praze školu pro důstojníky zdravotnictva a lékárnictva v záloze.

V březnu 1939 - ihned po německé okupaci Čech a Moravy – uprchl do Francie, kde dobrovolně vstoupil do tvořící se československé zahraniční armády a působil ve funkci šéflékaře 2. praporu 2. pěšího pluku. V červnu 1940 prchá se sborem čs. armády za dramatických okolností na jedné z posledních lodí přes Biskajský záliv do Anglie, kde postupně slouží jako šéflékař čtyř ženistů a telegrafistů v hodnosti podporučíka a posléze jako lékař chirurgického oddělení čs. vojenské nemocnice v hodnosti poručíka. Protože nebyl spokojen s neutěšenými poměry v čs. důstojnickém sboru (počet důstojníků neúměrně převyšoval počty poddůstojníků a mužstva), požádal o přemístění k jednotce československých vojsk v Sovětském svazu. Po trojím písemném odmítnutí (gen. Ingr) vstupuje se souhlasem prezidenta Beneše do britské armády. Tam je mu nabídnut obor válečná chirurgie nebo anesteziologie. Volí anesteziologii a zůstane jí věrný do konce života. Po absolvování třítydenního školení u R. R. Macintoshe a Fr. Bannisterové v Oxfordu získává první teoretické i praktické vědomosti v sedmiměsíčním kurzu, který vedl St. Rowbotham. Spinadel absolvuje současně dermatovenerologický kurz. Po zaškolení v obou nesourodých oborech byl v roce 1944 přidělen

plk. MUDr. Lev Spinadel, CSc.

(1897–1970)

na africké bojiště (Lagos – Nigérie), kde působil v obou odbornostech až do konce II. světové války.

Po uvolnění ze svazku britské armády se vrátil do vlasti koncem roku 1946. Usiloval o uplatnění jako anesteziolog. Přes veliké obtíže s tím spojené se nevrátil ke svému původnímu oboru gynekologii a porodnictví, ale vytrvale hledal možnost dosáhnout v některé nemocnici zřízení samostatného anesteziologického pracoviště. Významní chirurgové, např. A. Jirásek v Praze, J. Bedrna v Hradci Králové a J. Petřivalský v Brně, by ho rádi uvítali mezi lékaři chirurgické kliniky, ale odmítali jím požadované postavení samostatného odborníka anesteziologa pro celou nemocnici. Podle nich byla anestézie součástí chirurgie. V té době bylo provádění narkózy, nejčastěji éterové, otevřenou kapací metodou nebo přístrojem podle Ombredannea často svěřováno zacvičeným sestřám nebo i zřízcům. Příčinou toho byla jednoduchost metodiky podávání inhalační anestézie a velká terapeutická šíře éteru, díky které nedocházelo k úmrtím z anestézie. Tento názor byl na evropském kontinentu obvyklý vlivem německé a francouzské lékařské školy, které nepociťovaly potřebu rozvíjet anesteziologii jako lékařský obor. Komplikacím v souvislosti s anestézií nebyla věnována větší pozornost.

Významný český chirurg prof. Jiří Diviš v předmluvě ke Spinadelově učebnici „Klinická anesteziologie“ v roce 1950 napsal "...O teorii narkózy se vůbec nemluvilo a bývalo ponecháno soukromé píli jednotlivců, jak a kde se o ní poučí. Ani v přednáškách se anesteziologii až na vzácné výjimky nevěnovala dostatečná péče. Jsou anestézie, ale není anesteziologie! Potřeba anesteziologů specialistů se jeví stále zřetelněji a naléhavěji. V cizině je tato otázka namnoze již definitivně vyřešena, u nás tuto krizi právě prožíváme a chystáme podmínky ku zdárnému řešení..." – K oficiálnímu uznání anesteziologie za nastavbový obor došlo v roce 1952 ve Vyhlášce MZd č.248.

L. Spinadel se snažil uplatnit na půdě pražských fakultních nemocnic, leč bez úspěchu. Zůstává tedy v armádě a pracuje jako lékař posádkového velitelství a později jako šéflékař dělostřeleckého pluku v Praze. Svěřuje se se svými plány a zároveň neúspěchy bývalému spolubojovníku generálu MUDr. J. Škvařilovi, který v nedávné minulosti jako chirurg zdravotnické služby západních československých vojsk a později československé armády v Sovětském svazu zastával v novém ministerstvu národní obrany

plk. MUDr. Lev Spinadel, CSc.

(1897–1970)

funkci náčelníka zdravotnické správy. Tento lékař velmi dobře pochopil potřebu a význam anesteziologie u nás a v polovině roku 1947 se rozhodlo založení prvního anesteziologického oddělení nejen v ČSLA, ale v našem státě vůbec. Je s podivem, že jen jednotlivcům československé anesteziologické obce je tato osobnost známa v souvislosti s naším oborem. Jestliže první anesteziologické pracoviště a tím zárodek cílené organizované anesteziologické služby u nás vznikly na půdě armády, pak je to především zásluhou pozdějšího generálporučíka docenta MUDr. Josefa Škvařila, který obklopen konzervativními názory na pěstování a rozvoj anesteziologie u nás se nebál a našel odvahu k tomuto velevýznamnému kroku. Nepotřeboval vysvětlování, jako válečný chirurg dovedl ocenit přínos anesteziologické péče.

První anesteziologické oddělení tak vzniklo v tehdejší Vojenské nemocnici, pozdější Ústřední vojenské nemocnici v Praze. V důvěrném rozkazu Vojenské nemocnici z 30. prosince 1947 je v článku (organizační změny ve voj.nem.l) bodu 3 uvedeno: "Bude zřízeno samostatné oddělení pro anesthesi. Bližší bude dodatečně uveřejněno". MNO ustanovuje v důsledku nového uspořádání přednostou oddělení pro anesthesii plk. MUDr. Lva Spinadela. Novému oddělení založí též Hospodářská správa nový "Záznam o materiálu" a provede též první zápis podle stvrzenky na převzatý materiál sama. Práci zahajoval Lev Spinadel jako jediný lékař s jednou sestrou, s jedním Oxfordským éterovým odpařovačem a jedním narkotizačním přístrojem Heidbrink, které si s potřebnými pomůckami (laryngoskop, Magillovy kleště) zakoupil z vlastních prostředků (!) a dovezl z Anglie! Postupně získal základní přístrojový park - 3 narkotizační přístroje M. LE. Boyle (polní verze) s příslušnými doplňky a pomůckami, které na našem území zanechala zdravotnická služba americké armády a s kterými se pracovalo až do 70. let.

Z roku 1947 jsou zachovány první doklady o činnosti tohoto oddělení, kdy je v anesteziologických záznamech dokumentováno 12 narkóz. Bylo to 11 anestézií pro operace břišní, z toho 4 operace žlučníku, 7 operací na GIT a posléze 1 apendektomie. Anestézie byly provedeny způsobem přenesenými z polních podmínek, tedy infúzí 1 % roztoku thiopentalu, jednou byl použit Oxfordský odpařovač, intubace trachey byla provedena dvakrát poslepu, éteru bylo použito ve třech případech, Intocostrinu k svalové relaxaci (v dokumentu uvedeno "ke kurarizaci") bylo užito v jedenácti případech. Toto svědčí o řadě přípravných prací pro založení

plk. MUDr. Lev Spinadel, CSc.

(1897–1970)

a faktické budování anesteziologického oddělení, které svou pravidelnou činnost a soustavnou dokumentaci zahájilo dnem 1. ledna 1948. V tomto roce bylo provedeno 277 celkových anestézií. Příští léta jsou poznamenána příplánováním tabulkových míst jedné zdravotní sestry (A. Stárková), a dvou míst lékařských, které se však podařilo obsadit trvale až v roce 1951 (J. Pokorný, V. Trávníček). Byl nejvyšší čas, protože diferenciací a soustavné zdokonalování především oborů operačních, ale též oborů neoperačních a diagnostických, osamostatnění neurochirurgie v ÚVN znamenaly pro anesteziologii nárůst úkolů a vysoce kvalifikovaný přístup.

Pod vedením Spinadelovým nebylo místo pro schématické či rutinní řešení anesteziologických problémů, byl přísně prosazován individuální přístup podle přání chirurgů a stavu nemocného a plánovaného výkonu. Spinadel neměl v lásce monoanestézii a od začátku vedl mladé lékaře k anestézii kombinované. Střešovické chirurgy přesvědčil o úspěšnosti celkové anestézie u apendektomií, do té doby prováděných v místní infiltrační nebo "lumbální" anestézii, zavedl topickou anestézii pro bronchografie, jednorázové a pokračující epidurální sakrální znecitlivění pro urologické operace, refrigerační anestézii pro amputace dolní končetiny (zkušenosti z války), rektální anestézii u dětí. O nesmírně pokrokovém myšlení a odvaze Spinadelově svědčilo i to, že vypracoval první postupy v neuroanestézii, anesteziologické postupy pro invazivní diagnostické vyšetřování mozku, rozpracoval dětskou neuroanestézii a dokonce metodu řízené hypotenze pro operace mozkových nádorů v době, kdy ostatní neurochirurgové u nás (ale mnozí i v cizině) celkovou anestézii dosud odmítali, protože věřili v její škodlivý vliv na CNS, protože "zbavovala operované vědomí a tím spolupráce s neurochirurgem". Nutno však připomenout, že zde našel Spinadel nevšední pochopení a podporu docenta a později akademika Kunce, který si Spinadela nesmírně vážil, po celou dobu aktivní činnosti sledoval světový vývoj neuroanestézie a vyžadoval pro své operované zavádění všech dostupných moderních anesteziologických metod.

Ve zdravotnické službě ČSLA se stává Spinadel prvním představitelem nového oboru (funkce hlavního odborníka pro anesteziologii dosud neexistovala), od začátku prosazuje vytvoření tabulkových míst anesteziologů ve všech vojenských nemocnicích a jejich důslednou přípravu pro odbornou funkci přednostů budoucích ARO. Načrtává základy válečné anesteziologie, usiluje o vývoj prvního anesteziologického přístroje

plk. MUDr. Lev Spinadel, CSc.

(1897–1970)

pro plní potřebu (uskuteční se až za jeho nástupce); jeho bohatá činnost obsáhla rovněž spolupráci s civilní anesteziologií, ať již na půdě odborné komise Čs. chirurgické společnosti (předchůdkyně č. odborné společnosti), ministerstva zdravotnictví, či tehdejšího Ústavu pro doškolování lékařů Praha (předchůdce IPVZ).

Nelze opomenout jeho činnost literární. Zbývalo mu na ni málo času, leč i toho plně využil. Uveřejnil 40 prací v odborných časopisech našich a zahraničních. V publikaci „50 let Ústřední vojenské nemocnice Praha“ jsou uvedeny jeho práce zabývající se problematikou šoku a jeho vztahu k anestézii, nejbližšími úkoly a perspektivami československé anesteziologie, prvními zkušenostmi se zavedenou hypotenzí v neurochirurgii; píše rozsáhlou kapitolu pro učebnici "Válečná chirurgie" (autoři: A. Jirásek, J. Lichtenberg - Naše vojsko Praha 1950, s.590) a svou literární éru ve službách armádě zakončuje osobním vrcholným dílem "Klinická anesteziologie", Naše vojsko Praha 1950, 576 s., která se vedle anesteziologické příručky J. Pastorové stává na plných 15 let jediným domácím zdrojem vedení nastupující generaci anesteziologů.

Plk. MUDr. L. Spinadel působil v ÚVN do poloviny září 1955, kdy byl stížen závažnou plicní chorobou a dlouhodobě se léčil ve Vojenském ústavu pro choroby plicní v Nové Poliance. Zpět se již nevrátil, protože byl 28. února 1956 propuštěn ze zdravotních důvodů z činné služby v armádě. Těžké onemocnění však přestál a působil pak na ARO nemocnice Na Františku v Praze 1 (prim. MUDr. V. Zajíček). Dosáhl vědecké hodnosti "kandidát lékařských věd" a poslední léta svého plodného života trávil jako vědecký pracovník v laboratoři ČSAV při klinice plastické chirurgie a popálenin (akademik F. Burian).

Zpracoval J. Málek

Zdroje:

J. Pokorný; zdroj <https://www.uvn.cz/cs/about-karim/388-historie-aro>

Další informace in Pokorný J, Trávníček V. Lev Spinadel – zakladatel oboru anesteziologie v Československu. Anest. intenziv. Med., 2007, 18, č. 1, s. 45–49.

